

BAKI DÖVLƏT UNIVERSİTETİ
İLAHİYYAT FAKÜLTƏSİNİN

**ELMİ
MƏCMUƏSİ**

№ 04 (04) SENTYABR (EYLÜL) 2005

PROF. DR. CELAL ERBAY'IN ÖZGEÇMİŞİ

1952'de Trabzon Araklı'da doğdu. 1962'de Düzce, Kaynaşlı, Darıyeri Hasanbeyköy İlkokulunu, 1969'da İstanbul imam-hatip lisesini, 1970'de İstanbul meclidiyeköy lisesini bitirdi. 1974'de İstanbul Yüksek İslam Enstitüsünden, 1975'de İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun oldu.

1975-1976 öğretim yılında İstanbul Hukuk Fakültesinde doktora programına dahil oldu. Ve anayasa hukuku, medeni usül hukuku, hukuk felsefesi ve amme hukuku bilim dallarında ihtisas seminerleri hazırladı ve başarıyla sundu. Bu süre içerisinde avukatlık stajını da tamamlayarak İstanbul Barosu levhasına avukat olarak kaydoldu.

Talebelik yıllarında başladığı memuriyet görevine mezuniyet sonrasında İstanbul Çapa Orta Mektebi ve İhsan Mermerci Lisesinde öğretmen olarak devam etti. 1977 yılında girmiş olduğu sınav sonucu Konya Yüksek İslam Enstitüsüne fıkıh asistanı olarak tayin edildi. Aynı yıl Ankarada Milli Eğitim Bakanlığı Yabancı Dil Eğitim Merkezine devam etti.

1978 yılında Hukuk Fakültesindeki çalışmalarını daha rahat yürütebilmesi için bulunduğu enstitüden İstanbul Yüksek İslam Enstitüsüne naklen atandı.

1981-1982 yıllarında muvazzaf askerlik görevini ifa etmek üzere zabıt namzedi sıfatıyla orduya katıldı. Askerlik dönüşü 1983'de İslam hukuku asistanı sıfatıyla Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesine intisab etti. 1984'de Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde "İslam Hukukunda Evlilik ve Hısımlık Nafakası" adlı teziyle doktor oldu. Aynı yıl İslam Hukuku anabilim dalında yardımcı doçentliğe yükseltildi ve aktif olarak öğretim kadrosu içerisinde yerini aldı. 1996-1987 yıllarında sahasıyla ilgili araştırma ve incelemelerde bulunmak üzere misafir hoca sıfatıyla Kahire Üniversitesinde çalıştı. 1991 yılında programına aldığı konuları araştırmak üzere 6 ay süreyle tekrar Kahireye giderek Aynu'ş-şems, Kahire ve Amerikan Üniversitelerinde incelemelerde bulundu. 1993'de "İslam Hukukunda Küçüklerin Himayesi" adlı çalışmasıyla doçent oldu.

1993'ün 21 kasımından itibaren üniversitenin görevlendirmesi ve YÖK'ün onayı ile bir yıl süreyle Azerbaycan Bakü Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde öğretim üyesi olarak görev yaptı. Bu süre içerisinde Bakü Devlet Üniversitesi Hukuk Fakültesinde de muhtelif dersler verdi. Çevresiyle uyumu, görev yaptığı mahallin halkına sevgisi ve fedakarlığı, hasılı hizmetlerindeki verimlilik ve ihtiyaç dikkate alınarak buradaki görev süresi bir yıl daha uzatıldı. İlave süre içerisinde BDU İlahiyat Fakültesi dekan muavini ve İslam ilimleri bölüm başkanı olarak görev yaptı. ayrıca hukuk fakültesinde ve Ali İctimai Siyasi Kolleg'de bilfiil eğitim öğretim faaliyetlerine katılarak dersler verdi. Bununla birlikte devlet televizyon ve radyosunda devamlı programlara katılıp halka, birlik-beraberlik içerisinde olmaya vatanını devletini milletini bayrağını sevmeye yönelik çıkışlar etmiş, Karabağ sevdasını dillendirmiş ve bu barede onları gayrete çağırmıştır. Bu esnada Baküde iki de kitabı neşredilmiştir. Bütün bu faaliyetleri dikkate alınarak Üniversitenin kuruluşunu 75. yılında 22.11.1994 tarih ve 11/52 sayılı emirle Azerbaycan Respublikası Tahsil Nazirinin ödülüne layık görülmüştür.

09.12.1995'de Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesindeki görevine dönmüş ve 2000 yılında "İslam Ceza Muhakemesi Hukukunda İspat Vasıtaları" adlı eseriyle profesörlüğe yükseltilmiştir. 2001 yılının başında seçimle Temel İslam Bilimleri bölüm başkanlığına getirilmiş şu anda da aynı görevi deruhte etmeye devam etmektedir. Yurtiçi ve yurtdışında birçok konferanslara iştirak eden Celal Erbay evli ve üç çocuk babasıdır.

Azerbaycan ve BDU İlahiyat Fakültesi Hakkındaki Düşünceleri

Sayın dekan, hürmetli editör, yayın kurulunun muhterem üyeleri, saygıdeğer muallimler heyeti; öncelikle büyük bir nezaket örneği göstererek dördüncü sayısını çıkaracağınız, fakültenizin ilmi mecmuasının bu sayısını adıma hasretmeniz beni son derece onurlandırmış ve mutlu kılmıştır. Göstermiş olduğunuz bu zarif davranıştan ötürü hepimize saygı, sevgi ve teşekkürlerimi bildiririm.

BDU İlahiyat Fakültesi, Azerbaycan'ın geleceğine açılmış aydınlık penceresidir. Bu pencereyi açanları, bu sayede genç beyinlerin aydınlanmasına zemin hazırlayanları, attıkları imzalarla ve bağladıkları mukavelelerle aydınlık pencerenin temelini muhkemleştirenleri minnetle şükranla yadediyor ve geçmişlerini rahmetle anıyorum.

Azerbayca-Bakü'de bulunduğum o yıllarda kendimi bir bakıma, Eflatunun dediği gibi "ideler aleminde" hissediyordum. Sanki Kerem Aslı'sına, Ferhat Şirin'ine kavuşmuştu. Bakü benim için doğma şehrime Trabzon kadar azizdi. Dolayısıyla bu sevda ortamında, ne azadlığın elde edilmesi bakesinde, ne de fakültenin yaranması açısından ilk günlerin sıkıntısını hiç hissetmedim. Reel ortamın ürettiği sıkıntılar beni içinde yaşadığım rüya aleminden uyandıramadılar.

Birkaç örnek verirsem siz de beni haklı bulursunuz. 1993 Kasım ayının son günleriydi, saat: 00 civarında görev arkadaşım Prof. Dr. Kemal Atik'le birlikte T.C. Bakü Büyükelçiliğine gitmiştik. Elçilik binasının önündeki parkta yaşlı bir hala, yüzü elçilik binasına dönük vaziyette bankta oturmuş elçilik binasına bakıp bakıp ağlıyordu. Güvenlikten sorumlu polis memuru Kemal beye haber verdik, "Şurada elçilik binasına bakıp bakıp ağlayan yaşlı bir kadın var, ilgilenir misiniz dedik. Acaba bu kadın neden ağlıyor, diye merak etmiştik. Polis Kemal halayı içeri aldı ve teselli ederek niçin ağladığını sordu. Haha neden ağladığımı şu sözleriyle ifade etmeye çalıştı; "Oğul! Benim atam 18. ilde Bakü'yü ermeni işgalinden azat etmek için Nuri Paşa komutasında buraya gelen Türk ordusunda zabıt idi. Harp nihayete erince atam doğma yurduna geri dönmedi, burada kaldı ve anamla evlenip aile kurdu. Çocukluğumda atam bana Türk'ün seciye ve ahlakını, devletçiliğini anlatır, bayrağının şeklini kağız üzerine çizer ve tariflerdi. Ben bugüne kadar o ay-yıldızlı bayrağın hayaliyle yaşadım, onun gönderde dalgalandığını görebilecek miyim, Allah bunu bana nasip edecek mi, diye hep merak ettim durdum. Şükürler olsun o Yüce Allah'a ki, bana önce atamın ermeni işgalinden azat etmek için Türk ordusuyla birlikte geldiği Azerbaycan'ın devletçiliğini ve müstekalliyetini, Bakü'nün payitahtlığını, sonra da Bakü'de nazlı nazlı dalgalanan Türk bayrağını gösterdi. Oğul, işte ben bunun için ağlarım. Sakın beni kınamayın. Bir seferlik görmek bana kafi gelmiyor. Onun için her sabah erkenden gelir parkta yerimi alır gün batana kadar rengini şehit ecdadımın kanından alan ay-yıldızlı bayrağımı ağlaya ağlaya seyreder, karanlık çökünce de evime giderim. İnşallah göz yaşlarım atama ve onunla beraber buraya kadar gelen azatlığımız uğruna şehit olan Türk ordusunun her bir neferine rahmet olarak ulaşır".

Böyle bir manzarayla karşılaştıktan sonra maziye dalmamak, tarihi dolu dolu yaşamamak hiç mümkün mü? İşte ben üstün bir ruh yapısını

insanlarının vicdanında yaşatan, hatıralarında canlı tutan ve dolayısıyla bütünlüğün hasretini çeken bir diyara gelmişim. Bize düşen de o ruh yapısını bugüne yansıtacak, genç nesillere intikal ettirecek ilim ocağının yaranması, gelişmesi ve kökleşmesi için elden geleni hiçbir hesap yapmadan, hasbilk içerisinde yapmaktı. Bu hususta herkesi -müellim, talebe, valideyn-büyük bir iştiyak içerisinde bulduk ve herkesin yardımını gördük. Nitekim talebe şeherciğindeki yeni binamıza daha teze taşınmıştık ki bir talebemizin anası geldi ve bir müracaatta bulundu; "Benim iki oğlum var, biri sizin talebeniz diğerinin de ilahiyat fakültesine dahil olmasını istiyorum" dedi. Biz kendisine şakayla, "Bir eve bir ilahiyatçı yeter, diğer oğlunu da başka bir fakülteye gönder" dedik. Hanımefendinin bize verdiği karşılık çok manalıydı. Dediki; "Ben S.S.C.B. döneminde müellim olarak işledim ve ilmi ateizm dersi okuttum. Kendimi günahkar hissediyorum. İki oğlumu da ilahiyat fakültesinde okutayım ki, onların müselmanlığı tebliğ etmelerine karşılık inşaallah Allah da benim günahlarımdan geçer, beni bağışlar". Kısaca herkes aslına rucunun, özüne gayıtmanın hasreti ve gayreti içinde becerebildiğini, elinden geleni yapıyor bizlere yardımcı oluyordu. Haassaten, iki yılı aşkın süre içinde birlikte çalıştığım fakültemizin dekanı, faziletli insan, büyük alim, en son 2005 5-9 Eylül arası Avrasya İslam şurasında beraber olduğum ve orada yaptığı konuşmasıyla gurur duyduğum, şuraya katılan bütün devlet temsilcilerinin taktirini kazanan aziz dostum Prof. Vasım Memedaliyev'in şahsıma karşı gösterdiği sahipkârlığı yakın ilgi ve alakayı yad etmeyi bir borç olarak telakki ediyorum. Aynı şekilde üst yönetici olarak fakültemizin herşeyiyle çok yakından ilgilenen, bize hiçbir problem yaşatmayan, şu an meclis başkanı olarak görev ifa eden, o zamanki rektörümüz Prof. Dr. Mürtiz Alaskerov'a ve şu an tahsil nazırı olan o zamanki rektör yardımcımız çok aziz aile dostum Prof. Dr. Misir Merdanov'a, tahsil nazirliğindeki bütün dostlarıma minnettarlığımı bildirir her birine ayrı ayrı teşekkürler ederim.

Ben 30 yıla yaklaşan öğretim üyeliği hayatımda bir muallim olarak Bakü İlahiyat fakültesindeki görev yaptığım yılları ve oradaki talebelerimi unutamıyorum. Muallim, bir ressam, nakkaş gibi o da bir sanatkârdır. Ressam düz satıhta renklerle, gölge oyunlarıyla yüreğindeki şekli ortaya koyar. Marangoz ağaca şekil verir, nakkaş çizgileriyle, oymalarıyla, motifleriyle yine eşyayı şekillendirir ve onun göze güzel görünmesini sağlar.

Muallim ise sanatını insan üzerinde icra eder. Nesillerin beynini şekillendirir, ahlakını güzelleştirir. Hasılı bir milletin geleceğini, ahlak ve ruh bütünlüğü içerisinde yetiştirdiği nesiller ile garanti altına alır. Muallim okuduğu muhadaranın geçtiği dersin, söylediği sözün talebesi tarafından dikkate alındığını görünce işte o zaman bayram eder. Bunu müşahade ettiği gün onun bayram günüdür. Ben çok fahrediyorum ki , talebelerim bana bu bayramı yaşattılar. Geçtiğim derslerin, söylediğim sözlerim en az seksen faizini algıladılar, içlerine sindirdiler ve gönüllerini ona göre şekillendirip, öğrendiklerini davranışlarına yansıttılar. Ellerine tutuşturduğumuz ilim-irfan bayrağını yücelttiler. Ayrılık günlerimin yaklaştığı, 1995 iki Dekabır günü fakültede tertip edilen veda toplantısında bütün talebeler adına bir konuşma yapan Samire Hasanova şöyle seslenmişti; "Celal müellim, müsterih ol, gözün arkada kalmasın, elimize tutuşturduğunuz bayrak bir daha yere düşmeyecek, hep ucalarda dalgalanacak ve bu sayede senin amel defterin kıyamete kadar asla kapanmayacaktır". Bir muallim olarak benim için bu cümlenin mazmunundan daha büyük bir hediye ve karşılık düşünülemezdi. Bazı dostlarım çok zahmet çektiğimi, yorulduğumu söylüyorlardı. Gerçi ben, tekrar ediyorum, oradaki faaliyetlerim esnasında hiç eziyet çekmedim, aksine haz duydum ve huzur buldum, kendimi rüya aleminde hissettim. Fakat bazı dostlarım nezaketen illa da eziyet çektiğimi söylüyorsalar, şunu kesin olarak bilsinler ki ben zahmetimin karşılığını Samire'nin sözlerindeki mazmunla almış oldum. Hiçbir alacağım kalmamıştır. Ben artık rahatım, talebelerim ellerine tutuşturulan bayrağı bir daha yere düşürmeyecekler, hep onu ucalarda tutacaklardır. Nitekim onlardan üç nefer şu anda doktoralarını tamamlayıp, dönüp fakültedeki görevlerine başlamış, diğerleri de arkadan peyderpeyi gelip hizmet kervanına katılacaklardır.

Bir hususa deyinmeden geçemeyeceğim; fakültenin yaranmasında, gelişerek bu günlere gelmesinde benim, benden önce ve sonra görev yapan arkadaşlarımızın güven içerisinde görev yapmasında büyük katkıları olan değerli hocam Dr. Tayyar Altıkulaç Beyefendi'ye minnettarlığımı bildiriyorum. Allah ona can sağlığı versin, Azerbaycan halkına ve Türk milletine onu çok görmesin. Bu hizmet kervanının yola dizilmesinde ve hedefine emin adımlarla yürümesinde hep onun himmetleri, gayretleri, hizmet aşkı, bitmeyen enerjisi ve büyük ideali vardır. Yine bir yıl birlikte çalıştığım bu süre içerisinde selçuklu sultanları Çağrı-Tuğrul kardeşler

misali kardeşliğin, dostluğun, danışarak anlaşarak birlikte karar vermenin ve birlikte icra etmenin en güzel örneğini verdiğimiz kardeşim Prof. Dr. Kemal Atik'i saygıyla anar kendisine uzun ömürler dilerim.

Şu anda görev yapan arkadaşlara, haassaten talebem olmasıyla gurur duyduğum dekan yardımcısı Prof. Dr. Abdullar Kahraman'a başarılar diler, gösterdiği kadirşinaslık örneğine teşekkürler eder, benim duyduğum aşk ve sevdâ içerisinde beni geride bırakacak şekilde hizmet etmeleri beklentisiyle fakültenin bütün muallim ve talebelerine, memur ve işçilerine selam ve sevgilerimi sunarım.